

Broj/Број: 04/03,03/11-05-616/07

Sarajevo/Сарајево, 26. 2. 2008.

IZVJEŠĆE

O ZIMSKOM ZASJEDANJU PARLAMENTARNE SKUPŠTINE OESS-A

Beč, 21-22. veljače 2008. godine

U Beču je, 21. i 22. veljače 2008. godine, održano 7. zimsko zasjedanje Parlamentarne skupštine OESS-a na kojem je sudjelovalo i stalno Izaslanstvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u PSOESS: Šemsudin Mehmedović - član i prvi zamjenik šefa Izaslanstva, Drago Ljubičić - član i drugi zamjenik šefa Izaslanstva i Jelena Rajaković - tajnica Izaslanstva.

Zasjedanje je održano prema usvojenom dnevnom redu, bez izmjena i dopuna, uz sudjelovanje 240 parlamentaraca iz 48 zemalja, od 56 zemalja članica OESS-a.

Zasjedanje je počelo sastankom **Stalnog komiteta** na kojem je, nakon što su predsjedatelj, financijski direktor i glavni tajnik Parlamentarne skupštine OESS-a podnijeli izvješća o njezinim aktivnostima u protekloj godini, razmatran uspjeh promatračkih misija, koje su činili članovi Parlamentarne skupštine OESS-a, u Ukrajini, Rusiji, Kazahstanu, Kirgistanu, Armeniji i Gruziji (članovi Izaslanstva PSBiH u Parlamentarnoj skupštini OESS-a su tijekom 2007. sudjelovali u nadgledanju izbora u Srbiji, Kazahstanu i Rusiji).

Zaključeno je da je Parlamentarna skupština OESS-a veoma ponosna na ulogu koju unazad nekoliko godina ima u nadgledanju izbora, te da je dala veliki doprinos razvoju demokracije u području koje pokriva OESS. Na ovome su sastanku razmatrana i izvješća o pripremama za godišnje zasjedanje Parlamentarne skupštine OESS-a (Astana, Kazahstan, 29. 6. - 3. 7. 2008.) i za jesenje sastanke (Toronto, Kanada, 18-21. 9. 2008.).

Na **zajedničkoj sesiji** uvodna izlaganja imali su: predsjedatelj Parlamentarne skupštine OESS-a Goran Lenmarker, predsjedateljica Nacionalnog vijeća Austrije Barbara Pramer i državna tajnica Finske Teija Tiliainen, koja se obratila u ime predsjedateljice OESS-a, finske ministrice vanjskih poslova Illke Kanareve.

U svome je uvodnom obraćanju predsjedatelj Parlamentarne skupštine OESS-a Goran Lenmarker naglasio važnost prisustva OESS-a na Kosovu i značaj dijaloga o Sprazumu o konvencionalnim snagama u Europi.

Zahvalio se svim parlamentarcima koji su sudjelovali u promatračkim misijama izbora, jer su od golemoga značaja za Parlamentarnu skupštinu OESS-a. Gospodin Lenmarker naglasio je da će Parlamentarna skupština OESS-a osigurati podršku za promatranje idućih izbora u SAD-u.

Predsjedatelj Parlamentarne skupštine OESS-a istaknuo je važnost partnerstva mediteranskih zemalja za ovu organizaciju, izrazivši nadu da bi i Palestina mogla postati OESS-ov partner.

Državna tajnica Finske Teija Tiilikainen na početku je izlaganja istaknula da OESS i dalje ostaje središnji sigurnosni čimbenik diljem transatlatskog i euro-azijskog područja, kao jedino tijelo koje razmatra sva sigurnosna pitanja i okuplja značajne sudionike, naglasivši da je OESS danas potreban kao što je oduvijek i bio.

Potom je pobrojala prioritete Finske kao zemlje koja ove godine predsjedava OESS-om:

- osiguranje nastavka Misije OESS-a na Kosovu,
- nastavak dijaloga među zemljama članicama o pitanju izbora, uz angažman Parlamentarne skupštine OESS-a,
- nastavak dijaloga o Sprazumu o konvencionalnim snagama u Europi (CFE).

Istaknula je značajnu ulogu Parlamentarne skupštine OESS-a u svim pitanjima koja se odnose na izbore.

Nakon zajedničke sesije održan je sastanak **Komiteta za politička pitanja i sigurnost**, na kojem je predstavljena Kijevska deklaracija (usvojena na godišnjem zasjedanju Parlamentarne skupštine OESS-a u Kijevu, srpnja 2007.), koja se sastoji od rezolucija što su ih usvojila tri komiteta.

Načinjen je pregled provedbe dijelova ove Deklaracije koji se odnose na energetske sektor i prilike u Bjelorusiji.

Također su delegirane teme za razmatranje na sljedećem godišnjem zasjedanju (Astana, srpnja 2008.).

Članovi ovoga Komiteta raspravljali su o sigurnosnom aspektu nacionalnih manjina na Kosovu.

Za prioritete u 2008. godini postavljeni su jedinstvo i suradnja u području koje pokriva OESS.

Na sastanku **Komiteta za ekonomske poslove, znanost, tehnologiju i životnu sredinu** razmatrane su glavne preporuke iz Kijevske deklaracije, a koje se odnose na energetske sektor, suzbijanje trgovine ljudima, prava manjina, upravljanje migracijama i ulogu OESS-a u tim područjima.

Naglašeno je potrebnim primijeniti smjernice iz Kijevske deklaracije o rješavanju problema u navedenim područjima na državnoj razini zemalja članica OESS-a.

Na sastanku **Komiteta za demokraciju, ljudska prava i humanitarna pitanja** bilo je govora o potrebi otvaranja arhiva zemalja članica OESS-a radi omogućavanja pristupa podacima koji se tiču ljudskih prava.

Istaknuta je potreba za otvaranjem arhiva u Turskoj da bi se pravilno sagledala suvremena povijest te zemlje.

Zaključeno je važnim osigurati spoznaju o tome što se doista događalo u kriznim područjima, kako bi se stvari nazvale pravim imenom i spriječilo njihovo ponavljanje u Europi.

Na ovom je sastanku razgovarano o određenim ograničenjima koje pojedine zemlje postavljaju pred promatračke misije OESS-a.

Stoga je zatraženo jedinstvo i međusobna pomoć OESS-a, Parlamentarne skupštine OESS-a i ODIHR-a.

Drugoga dana zasjedanja Parlamentarne skupštine OESS-a održana je rasprava o Kosovu, na kojoj su se za riječ javili predstavnici velikoga broja zemalja članica:

1. **SRBIJA** (Suzana Grubešić): istaknula je kako je jednostrano proglašenje neovisnosti Kosova rušenje akta 1244 UN-a i Srbija nije dužna trpjeti takvu situaciju. Srbija će se boriti svim političkim mjerama protiv toga, jer je ovaj čin Kosovske vlade narušavanje svih načela međunarodnog prava. Kosovske vlasti, umjesto da su radile na poboljšanju životnih uvjeta za građane na Kosovu, odlučile su destabilizirati cijelu regiju. Ona je naglasila da Srbija nikada neće dopustiti da predstavnici Kosova sjede za OESS-ovim stolom.
2. **ALBANIJA**: predstavnik Parlamenta Albanije rekao je da je Albanija odlučno priznala neovisnost Kosova te je došlo vrijeme da se međunarodne snage povuku iz Kosova i prepuste ga Albancima i Srbima. Izrazio je nadu da će Kosovo sačuvati ono što je naslijedilo i da će Srbi i Albanci živjeti u međusobnom miru te surađivati u svim pitanjima, dodavši da će Albanija razvijati dobrosusjedske odnose i sa Srbijom i s Kosovom.
3. **SAD**: predstavnik SAD-a izjavila je kako je SAD imao veliku ulogu na Kosovu. Sada se međunarodne organizacije, a posebice OESS, trebaju više aktivirati, jer je trenutačno na Kosovu prioritet zaštita ljudskih.
4. **SAD**: drugi predstavnik SAD-a istaknuo je kako je, u smislu zaštite ljudskih prava, na Kosovu najbolje primjeniti Ahtisarijev plan, jer on omogućuje međunarodni nadzor i jamči prava srpskoj manjini.
5. **UKRAJINA**: predstavnik Parlamenta Ukrajine iznio je stav njihovog izaslanstva da se situacija na Kosovu trebala razvijati u okvirima Rezolucije 1244, međunarodnog prava te ovo ne smije biti presedanom.
6. **RUMUNJSKA**: član rumunjskog izaslanstva istaknuo je da su u njegovoj zemlji s velikom zabrinutošću dočekali vijest o proglašenju neovisnosti Kosova te da Rumunjska ne priznaje njegovu neovisnost, budući da se ovo ne može smatrati presedanom u odnosu na druge regije.
7. **MOLDAVIJA**: predstavnik Moldavije rekao je kako će upravo toga dana (22.2.2008) Parlament Moldavije raspravljati o događanjima na Kosovu. Izrazio je zabrinutost zbog proglašenja neovisnosti Kosova, istaknuvši da je to najgrublje kršenje međunarodnog prava i da je takav separatizam opasnost za cijeli svijet.
8. **PORTUGAL**: predstavnik portugalskog izaslanstva rekao je kako EU treba što hitnije ponuditi Srbiji da potpiše Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, jer je to bitno za stabilizaciju Balkana.
9. **KANADA**: Istaknuto je problem Kosova iznimno složenim, prema načelima međunarodnog prava, te je to velika opasnost za druge regije. U Kanadi nema suglasnosti glede priznanja Kosova.
10. **AZERBAJDŽAN**: naglašeno je da azerbajdžansko izaslanstvo podržava nepovredivost međunarodno priznatih granica i suverenitet država. Promatranje Kosova kao presedana daje osnovu za kršenje niza međunarodnih akata. To je podrivanje međunarodnog prava, što može imati nesagledive posljedice.
11. **RUSKA FEDERACIJA**: njihov je predstavnik rekao kako je 17. veljače 2008. bio crn i tragičan dan za Europu, dan kada su narušena sva načela međunarodnog prava i obesmišljeni međunarodni akti.

12. **ŠPANJOLSKA:** predstavnik Španjolske rekao je kako proglašenje neovisnosti ne samo da nije riješilo pitanje sigurnosti i mira nego je, naprotiv, stvorilo nove konflikte. Posljedice mogu biti nesagledive, narušena su načela međunarodnog prava, a to je nedopustivo jer slične situacije u drugim regijama mogu biti mnogo gore. Ovo je praktično podijelilo Europu, a mora se zazuzeti jedinstveni stav.
13. **GRČKA:** to što se dogodilo na Kosovu bila je samo jedna mogućnost. Postojalo je mnogo drugih, boljih rješenja, ali nitko nije htio raditi na njima. Dužni smo ne dopustiti presedan u međunarodnom pravu.
14. **VELIKA BRITANIJA:** predstavnik ove zemlje naglasio je da govori u svoje ime te drži nedopustivom promjenu granica. Napravljen je presedan i sada će se platiti visoka cijena. Dužni smo pomoći Srbima na Kosovu, osobito u južnim enklavama, u kojima nisu zaštićeni.
15. **FRANCUSKA:** Predstavnik Francuske rekao je kako se poslije krvoprolića na Kosovu i bezuspješnih pregovora nešto moralo učiniti. Francuska je priznala neovisnost Kosova. Sada je potrebno zaštititi prava Srba i zaštititi kulturne i vjerske spomenike. Ta je regija specifična pa je stoga bilo moguće napraviti presedan.
16. **ITALIJA:** Italija osjeća odgovornost za Balkan i ne može to ignorirati. U Italiji smatraju kako na Kosovu nije bilo moguće održati nepromijenjeno stanje. Sada je potrebno zaštititi sigurnost i prava Srba, a nužne su konkretne sadržajne inicijative na međunarodnoj razini.
17. **NIZOZEMSKA:** predstavnik nizozemskog izaslanstva postavio je pitanje zaštite prava manjina na Kosovu i uloge međunarodnih organizacija na Kosvu u tom kontekstu.
18. **NJEMAČKA:** Njemačka je priznala Kosovo i Bundestag je to podržao bez ikakvog trijumfa. No, predstavnici njemačkih vlasti suočeni su s realnošću i znaju kako je to što je učinjeno u suprotnosti s međunarodnim pravom i može se usporediti s raspadom SFRJ.
19. **ALBANIJA:** sada se na Balkanu odvijaju bitni događaji, ne samo za regiju već i za OESS. Proglašenje neovisnosti posljednja je etapa koja je nastupila kao posljedica prekida kontinuiteta Jugoslavije. Situacija na Kosovu takva je da traži jamčenje sigurnosti Srbima. OESS treba imati važnu ulogu u konsolidiranju stanja na Kosovu.
20. **ŠPANJOLSKA:** neovisnost Kosova bila je najavljivana, ali je došla odjednom. Kosovo će u početku biti jako slabo i godinama će ovisiti o drugima. Sve zemlje imaju pravo na svoje mišljenje i mjere koje će poduzeti o ovome pitanju, no nitko ne smije zaboraviti da su Srbija i Kosvo u srcu Europe.
21. **GRČKA:** predstavnici grčkog izaslanstva istaknuli su da je Grčka osudila odcjepljenje Kosova i taj čin smatra povredom međunarodnog prava i međunarodnih pravnih akata. Izrazio je bojazan kako to nije kraj krvoprolića na Balkanu i istakao poziv Komunističke partije Grčke svim zemljama da ne priznaju Kosovo.
22. **SLOVENIJA:** predstavnik Slovenije podsjetio je na opredjeljenje EU-a za pojedinačno donošenje odluka o priznavanju ili nepriznavanju neovisnosti Kosova u zemljama članicama EU.
23. **ALBANIJA:** treći član albanskog izaslanstva rekao je kako je neovisnost Kosova ispravljanje povijesnih nepravdi i da ne treba isticati nikakva načela kada je u pitanju Kosovo. Vodstvo Kosova opredijeljeno je za multietičnost, ravnopravnost i jedinstvenost. Sada treba pomoći Kosovu da ojača demokratske institucije vlasti.

Nakon rasprave o Kosovu, održana je rasprava o Ugovoru o konvencionalnim snagama u Europi (CFE), a koji se odnosi na namjeru instaliranja obrambenog štita u Poljskoj i Češkoj.

U raspravi su predstavnici pojedinih zemalja istaknuli sljedeće:

RUSIJA:

Predstavnik ruskog izaslanstva naglasio je kako se Rusija ne protivi da svaka zemlja čini što želi unutar svoga teritorija, ali će iz sigurnosnih razloga primjereno odgovoriti. Predloženo je da se aktivnosti vezane uz Ugovor o konvencionalnim snagama u Europi odvijaju na dva načina: zajedničkom kontrolom postavljanja i uz izostanak bilo kakvih aktivnosti u blizini druge stranke.

ČEŠKA:

Član izaslanstva Paralamenta Češke istaknuo je da ta zemlja zna svoju ulogu i mjesto u ovome slučaju. Mir i stabilnost Češke nisu sigurni, stoga je nužno ovako djelovati. Istaknuo je da postavljanje štita ne ugrožava nikoga, ali jamči sigurnost. Posebice je naglasio da je Češka članica NATO-a.

SAD:

Predstavnici SAD-a istaknuli su važnost raketnog štita za sigurnost u EU i SAD-u i ne predstavlja prijetnju bilo kome. To ne treba shvaćati kao pritisak SAD-a na Rusku Federaciju. Dodao je da američki narod troši mnogo novca na instaliranje raketnog štita, ali je to nužno ako su u pitanju stabilnost i sigurnost.

Nakon iznošenja različitih stavova glede ovoga pitanja, zaključeno je prijeko potrebnim nastaviti dijalog o ovoj temi, koja je veliki rizik za zajedničku sigurnost u Europi i koja je i dalje na "mrtvoj točki".

Ovaj Ugovor, kako je rečeno, kamen je spoticanja u području europske vojne sigurnosti te je potrebno učiniti sve kako bi se prevladale postojeće razlike i došlo do zadovoljavajućeg rješenja.

Naglašeno ja da Parlamentarna skupština OESS-a treba obratiti posebnu pozornost situaciji u vezi s ovim Ugovorom i ispitati mogućnosti očuvanja sigurnosti kroz jedinstven cilj – smanjenje oružja u poslijehladnoratovskoj Europi.

Izvješće pripremila

tajnica Izaslanstva PSBiH u OESS PA

Jelena Rajaković